

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Характерною рисою сучасного етапу функціонування економіки України, початком якого прийнято вважати перехід до активного використання ринкових механізмів, є реформування відносин власності. Приватну власність на засоби виробництва стали вважати як таку, що має переваги перед державною власністю. Сфера інвестиційної діяльності підприємств перестала бути об'єктом обов'язкового державного контролю.

Умови відносин між агентами ринку, що будуються на положеннях контрактного права передбачають свободу підприємницької діяльності, яка організована на основі розвиненої приватної власності на засоби виробництва. Формування власності отримало нові ознаки й особливості. Ці умови мотивують пошук найефективніших напрямків використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Інвестиційна діяльність стає вирішальною в забезпеченні високої конкурентної позиції підприємства й відособленою сферою бухгалтерського відображення, аналізу, контролю, планування й прогнозування.

Інформаційне забезпечення інвестиційного менеджменту як і своєчасне, повне і якісне обліково-аналітичне його забезпечення стає вирішальним фактором формування високої конкурентної позиції підприємницьких формувань, підтримка її на необхідному рівні. Виходячи з теорії ефективного ринку, одним із пріоритетних завдань забезпечення високої ефективності функціонування підприємства стає управління, яке постійно ускладнюється й супроводжується поліпшенням інформаційного забезпечення.

За останні роки вчені-економісти зробили вагомий вклад у вирішення загальних проблем теорії й методології бухгалтерського обліку й контролю. Разом з тим, незважаючи на численні публікації, наукова розробка теоретичних і особливо методологічних положень системи бухгалтерського обліку стосовно аграрної сфери повною мірою не відповідає умовам трансформаційної економіки. Відсутність системного рішення теорії, методології, методики й практики бухгалтерського обліку не сприяє повній реалізації його функцій і виконання завдань у системі управління.

Інвестиційні процеси в Україні мають суттєвий вплив на розвиток ринкових відносин. Інвестиційний клімат - сукупність об'єктивних та суб'єктивних розумів, які сприяють (гальмують) процес інвестування в галузі економічної діяльності та окремі підприємства, компанії. Характеристика привабливості цих процесів та інвестиційного клімату є одним із критеріїв ефективності державного управління у сфері економіки, зовнішнього іміджу держави, її здатності вирішувати проблеми.

Незважаючи на те, що владою давно вже задекларована інноваційно-інвестиційна модель розвитку, інвестиційний клімат в Україні залишається

несприятливим. В умовах фінансової кризи інвестори не поспішають вкладати кошти у ризиковані об'єкти.

Пошук внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності представляє одне із пріоритетних завдань, що вирішують більшість сільськогосподарських підприємств. Успішне вирішення цього питання неможливо без створення дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення інвестиційних програм підприємств АПК. В основі таких систем використовуються бухгалтерська інформація й професіоналізм працівників, які володіють прогресивними, автоматизованими технологіями обробки економічної інформації.

В Україні переважна більшість інвестицій в АПК і харчову промисловість є приватними національними й фінансуються за рахунок внутрішніх джерел (тобто власних коштів підприємств). Поняття інвестицій взаємопов'язано з поняттям цінності бізнесу або підприємства. У міжнародній практиці план розвитку будь-якого підприємства представляється у вигляді сукупності бізнес-планів або окремого бізнес-плану, що є структурованим описом інвестиційного проекту розвитку підприємства. Слід виділити два підходи до оцінювання ефективності інвестицій. У рамках першого, оцінюють ефективність усього бюджету капіталу, тобто грошові потоки для проекту та їхню частку в загальній сумі інвестицій. При іншому підході оцінюють ефективність використання власних коштів інвестора, тут грошові потоки зіставляють із сумою власного капіталу, що використовується для фінансування інвестицій. Головним джерелом інвестицій в Україні залишаються власні кошти підприємств, за рахунок яких здійснено 66 % усіх капіталовкладень, кошти державного бюджету складають лише 6,4 % від загального обсягу інвестицій. Одним із важливих джерел зовнішнього фінансування можна визначити прямі іноземні інвестиції [1, с.2].

З поняттям інвестицій пов'язано поняття інвестиційної привабливості. Так, при реалізації міжнародних проектів, що здійснюються за сприяння Всесвітнього банку, чинники, котрі впливають на ухвалення рішень про інвестування, систематизують за категоріями країн [2, с. 20].

Основним завданням покращення інвестиційної привабливості країни є таке: створення сприятливого інвестиційного середовища шляхом стимулювання національних інвесторів здійснювати інвестиції; концентрація грошових потоків на пріоритетних напрямках розвитку економіки; забезпечення доступності кредитів для позичальників, шляхом зниження їх вартості; забезпечення пріоритетного виділення кредитних ресурсів на пільгових умовах рефінансування банкам, які кредитують високоефективні інвестиційні проекти тощо. Держава повинна створювати паритетні умови для іноземних та національних інвесторів, стимулювати залучення інвестицій, орієнтованих на позитивні соціально-економічні зрушення в державі, технологічний та інноваційний розвиток, структурну перебудову

Основні елементи оцінювання інвестиційної привабливості галузей економіки: оцінка рівня перспективності галузі; оцінка середньогалузевої рентабельності діяльності; оцінка галузевих інвестиційних ризиків. Кожний з елементів розглядають як синтетичні (агреговані) результати проведення оцінювання. Вони містять конкретні аналітичні оціночні показники розрахунок яких базується на статистичних даних та експертних оцінках. У даному випадку мова йде про довгострокові інвестиції, що здійснюються у формі капітальних. Характеристика

основних елементів оцінювання інвестиційної привабливості галузей економіки ілюстровано табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика основних елементів оцінки інвестиційної привабливості галузей економіки

<i>1. Рівень перспективності розвитку галузі</i>	<i>2. Рівень середньогалузевої рентабельності підприємств галузі</i>	<i>3. Рівень галузевих інвестиційних ризиків</i>
значимість галузі в економіці країни	коефіцієнт рентабельності активів	Коефіцієнт варіації середньогалузевого показника рентабельності власного капіталу
стійкість галузі до економічного спаду	коефіцієнт рентабельності власного капіталу	коефіцієнт варіації показників рентабельності в розрізі окремих підприємств галузі;
соціальна значимість галузі	коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	рівень конкуренції в галузі;
ступінь державної підтримки розвитку галузі		рівень соціальної напруженості в галузі
стадія життєвого циклу галузі		

Джерело: складено автором за даними [3; 4].

Безперечно, облік інвестицій та його специфіка залежать від об'єкту інвестування. На даному етапі іноземні інвестиції здійснюються головним чином у галузі, що динамічно розвиваються й мають суттєві темпи зростання, чи відрізняються швидким обігом коштів. Однією з основних проблем української економіки, що гостро стоять перед підприємствами АПК, є нестача інвестиційних ресурсів.

Істотно впливати на стан інвестиційної активності продовжують високі політичні й економічні ризики, які на даний момент зберігаються. Як наслідок, багато підприємств не мають можливості скористатися традиційними джерелами фінансування капітальних вкладень (банківським кредитом, запозиченнями на ринках капіталів і ін.). Крім того, обмеженим залишається фінансування, що здійснюється за рахунок коштів усіх видів бюджетів. Тут необхідно мати на увазі, що банкіри бажають швидко отримати прибутки, а інвестори схильні мати довгострокову сталу систему отримання доходів.

Наразі, у таких умовах для підприємств окремих галузей оптимальною з погляду доступності й ефективності є реалізація схем фінансування, що передбачають поділ ризиків між учасниками інвестиційного процесу, а також застосування механізмів захисту від цих ризиків. Крім того, такі схеми повинні максимально враховувати перераховані особливості інвестиційних потреб підприємств тієї чи іншої галузі.

Вивчення матеріалів міжнародного досвіду організації інвестиційних процесів [5] засвідчило, що однією з найбільш перспективних, і тому широко використовуваних, схем, що задовольняють зазначеним критеріям, є проектне фінансування. У зв'язку з чим вважаємо за необхідне проведення поглибленого дослідження сутності інвестиційних проектів в сучасних умовах. Подібний підхід потрібен і для розробки заходів щодо удосконалення обліку інвестиційних видатків.

Список використаних джерел

1. Гришова І.Ю. Оптимізація ресурсних портфелів архітектури аграрних кластерів / І.Ю.Гришова // Актуальні проблеми розвитку регіональних АПК: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 16-річчю факультету бізнесу та 20-ти річчю кафедри економіки та підприємництва Луцького національного технічного університету, (Луцьк, 26-27 травня 2011 р.). – Луцьк: РВВ Луцького технічного університету, 2011. – С. 124-125.
2. Гришова І.Ю. Інвестиційний розвиток м'ясопереробної промисловості України / І.Ю.Гришова, О.М.Галицький // Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми, перспективи: VI Міжнародна науково-практична конференція, (Житомир, 26-27 квітня 2012 р.). – Житомир, 2012. – С. 84-85.
3. Пешко А. В. Інвестиції: їх значення, види та форми / А. В. Пешко / Інвестиції: практика та досвід. - 2007. - № 1. - С. 13-20
4. Залучення прямих іноземних інвестицій. - [Електронний ресурс] .– Режим доступу: http://www.securities.org.ua/securities_pa-per/review.php?id=-513&pub=3559
5. Іноземні інвестиції в Україну: динаміка та структура. - [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Table/Stol15/002.htm>
6. Козлов С. І.: Інвестиційна парадигма української економіки, або як звабити капітал на законних підставах.- [Електронний ресурс] .– Режим доступу: <http://www.yur-gazeta.com/ua/oarticle/1112/>

*Науковий керівник д.е.н **Гришова І.Ю.**